

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling

Grønlandsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Hermed fremsendes svar på alm. del – spørgsmål 3 stillet af Grønlandsudvalget den 7. oktober 2009.

Med venlig hilsen

Helge Sander

21. oktober 2009
Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vt@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 09-072615
Dok nr. 1076918
Side 1/1

Alm. del – spørgsmål 3 stillet af Grønlandsudvalget den 7. oktober 2009 til ministeren for videnskab, teknologi og udvikling.

Spørgsmål 3

Ministeren bedes kommentere henvendelsen fra en række forskere om opsplitningen af Polarbiblioteket m.v., jf. UGF alm. del – bilag 127 (folketingsåret 2008-09). I den forbindelse ønskes ministerens vurdering af de forskningsmæssige konsekvenser af opsplitningen sammenholdt med de økonomiske overvejelser, der ligger til grund herfor.

Svar

Det er korrekt, at Dansk Polarcenter (DPC), der siden 2007 har været en del af Forsknings- og Innovationsstyrelsen, blev nedlagt pr. 1. februar 2009. I stedet har styrelsen satset på at opbygge en Klima- og Polarenhed organisatorisk tilknyttet styrelsens øvrige forskningspolitiske aktiviteter. Tilbage i Strandgade er den selvejende institution Arktisk Institut, det tidligere Institut for Eskimologi, nu Afdeling for Eskimologi og Arktiske Studier under Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Humanistisk Fakultet, Københavns Universitet samt Polarbiblioteket.

Polarforskningen har imidlertid høj prioritet i Danmark og sker på en lang række institutioner inden for mangfoldige fagområder – klima, sundhed, etnografi, geologi, meteorologi, glaciologi m.v. I 2009 er Klimaforskningscenteret i Nuuk etableret på grundlag af en bevilling på 35 mio. kr. fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling. Til gavn for såvel dansk som grønlandsk forskning er klimaforskningscenteret forankret på Naturinstitutet i Nuuk ved siden af Grønlands Universitet. Som tværvidenskabeligt center vil det få væsentlige aktiviteter inden for samfundsfag ved Grønlands Universitet.

Polarbiblioteket har løbende indberettet udlån og besøgstal til Styrelsen for Bibliotek og Medier. Under henvisning til Styrelsen for Bibliotek og Mediers statistik var udlånet i 2008 brutto 1.537 udlån inkl. kopier, der erstatter udlån, fornyelser og udlån via andre biblioteker. I perioden 2001-2008 har dette bruttoudlån været i gennemsnit omkring 2.800 årligt. Det højeste udlån i disse år var knap 4.800 (2007).

Besøgstallet var i 2007: 1.270 besøg og 2008: 1.232 besøg.

Det fremgår af statistikken, at der er tale om manuelle optællinger, så der må tages forbehold for nøjagtigheden.

Det er derfor vurderingen, at såvel besøgs- som udlånstal kan betegnes som relativt begrænset.

Biblioteket drives og finansieres af Forsknings- og Innovationsstyrelsen bortset fra de øvrige institutioners egne bogindkøb. Det består af tre samlinger. Universi-

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vtu@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 09-072615
Dok nr. 1076918
Side 1/1

tetets samlinger og nyanskaffelser dækker primært humaniora og samfundsfag, DPC's primært naturvidenskab og det tekniske område samt såkaldt "grå litteratur" (uofficielle rapporter, institutionernes egne tekniske rapporter m.v.) og det nedlagte Ministerium for Grønlands bogsamling, og Arktisk Instituts består primært af samlinger, som er modtaget via donationer. En stor del af Arktisk Instituts del står ikke på selve biblioteket, men i arkiv. Den samlede samling er på op mod 60.000 fysiske enheder.

Dertil kommer Arktisk Instituts privatejede foto- og dokumentsamlinger.

Med henblik på at Polarbiblioteket kunne forblive i Strandgade sammen med Arktisk Institut og Afdeling for Eskimologi og Arktiske Studier, har Forsknings- og Innovationsstyrelsen gennemført økonomiske forhandlinger med Humanistisk Fakultet, Københavns Universitet og Arktisk Institut og tilbudt at bidrage med et årligt beløb på samlet 2,3 mio. kr. til drift af biblioteket, husleje for de to tilbageværende parter og biblioteket m.v. Beløbet er beregnet med udgangspunkt i de udgifter, Forsknings- og Innovationsstyrelsen hidtil har haft i forhold til Polarbiblioteket, Afdeling for Eskimologi og Arktiske Studier og Arktisk Institut.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

De tilbageværende aktiviteter i Strandgade 102 kan imidlertid ikke fylde det samlede lejemål ud med relevante aktiviteter. Det har ikke været muligt at finde relevante og tilstrækkeligt sikre supplerende lejere til den ledige del af lejemålet til, at Arktisk Institut har kunnet påtage sig ansvaret for lejemålet. Humanistisk Fakultet, Københavns Universitet har fra starten gjort det klart, at det ikke ønsker at overtage lejemålet, og at en løsning ikke måtte indebære udgifter for universitetet. På denne baggrund er lejemålet opsagt.

Side 2/2

Afdeling for Eskimologi og Arktiske Studier flytter derfor til Københavns Universitet Amager og bliver flyttet tættere til deres faglige moderinstitut: Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier under Humanistisk Fakultet. Forsknings- og Innovationsstyrelsen og Arktisk Institut ved bestyrelsesformanden har endvidere afsluttet forhandlinger om en økonomisk ramme for Arktisk Instituts fremtidige virke.

Forsknings- og Innovationsstyrelsen og Humanistisk Fakultet har aftalt, at Afdeling for Eskimologi og Arktiske Studier overtager DPC's bogsamling og herunder forestår en fagligt forsvarlig sortering, nedtagning, flytning og indfasning på Københavns Universitet. I denne forbindelse vil de pågældende bøger fra DPC overgå til en begrænset udlånsordning, som er gældende for fakultetets institutbiblioteker generelt. I denne henseende planlægger Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier efter det oplyste at ansætte en faglig flyttekoordinator på ph.d.-niveau til at varetage opgaven. Der er nedsat et biblioteksudvalg, der skal bistå Københavns Universitet med planlægningen af flytning m.v. Udvalget har repræsentanter fra alle tre parter samt fra Københavns Universitets Biblioteks- og Informationservice (et samarbejde mellem Det Kongelige Bibliotek og Københavns Universitet).

Arktisk Institut har valgt at beholde og udskille deres privatejede samlinger. Ifølge det oplyste har Arktisk Institut taget kontakt til Slots- og Ejendomsstyrelsen om en alternativ løsning for lejemålet.

Om baggrunden for DPC's nedlæggelse pr. 1. februar 2009 kan følgende i øvrigt oplyses:

DPC blev oprettet i 1990 og fik adresse i Hausergade. Beslutningsgrundlaget for DPC var, at DPC skulle være en forskningsinstitution, hvortil der skulle tilknyttes en række forskere. Der blev imidlertid aldrig skaffet bevillingsmæssigt grundlag for at fuldføre denne intention. DPC har således ikke været en forskningsinstitution. Senere har udviklingen i organiseringen af den danske universitetssektor, herunder hovedparten af sektorforskningens indfasning på universiteterne, gjort denne intention helt uaktuel.

I stedet fik DPC som en selvstændig institution en række opgaver fra det nedlagte Ministerium for Grønland. Væsentlige opgaver var sekretariatsbetjening for Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland (KVUG) herunder myndighedshåndtering af bekendtgørelse om adgang til og vilkår for færdsel i visse dele af Grønland (rejsebekendtgørelsen), udgivelse af Meddelelser om Grønland (MOG) og varetagelse af Ministeriet for Grønlands bogsamling. Endvidere påbegyndtes serviceopgaver i relation til logistik.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

I 1993 flyttede DPC til Strandgade. Samtidigt blev der indgået aftale med Institut for Eskimologi, Københavns Universitet og den selvejende institution Arktisk Institut blandt andet med henblik på oprettelse af fælles bibliotek for de tre parter bogsamlinger. Ligeledes blev der indgået aftale om, at DPC påtog sig at drive Arktisk Instituts øvrige privatejede samlinger (foto m.v.). Samarbejdet udviklede sig gennem årene, sådan at DPC påtog sig huslejeoplygteserme ikke bare for Arktisk Institut, men også Institut for Eskimologi.

Side 3/3

Også Miljøstyrelsen overdrog væsentlige opgaver til DPC, men hovedparten af disse blev tilbagetaget af Miljøstyrelsen i 2004.

Med finansloven for 2007 blev DPC indfusioneret i Forsknings- og Innovationsstyrelsen, og samtidigt blev sekretariatet for KVUG og visse internationale opgaver i den sammenhæng placeret i Forsknings- og Innovationsstyrelsen i Bredgade i forbindelse med sekretariatsbetjeningen af Det Strategiske Forskningsråd (DSF). DSF har nu ansvaret for forskningssamarbejdet med Grønland og Færøerne og kan i øvrigt efter lov om forskningsrådgivning m.v. anvende KVUG som programkomite.

Navnet og adressen bibeholdtes, og følgende af de væsentlige oprindelige opgaveområder var tilbage i DPC i Strandgade under Forsknings- og Innovationsstyrelsen indtil DPC's nedlæggelse pr. 1. februar 2009:

Logistik

Logistikfunktionen havde udviklet sig og ført til oprettelsen af forskningsstation Zackenberg i Nordøstgrønland i august 1997 samt logistikfunktion i forhold KVUG-støttede projekter, der måtte have et behov. I DPC i Strandgade fortsatte logistikfunktionen, og DPC varetog styringen af udbygningen af Zackenberg, der blev finansieret af Aage V. Jensens Fonde. Samtidigt overførtes ejerskabet af stationen til Grønland Hjemmestyre, og der blev indgået en 10-årig driftsaftale mellem den danske stat og hjemmestyret.

I konsekvens af at DPC aldrig blev en forskningsinstitution, at sektorforskning er overført til universiteterne, at Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) ved Aarhus Universitet varetager væsentlige klima- og miljømonitoringsopgaver på Zackenberg betalt af Energistyrelsen henholdsvis Miljøstyrelsen, og at det er forudsat i forbindelse med selvstyreloven, at DMU skal påtage sig opgaver for Grønlands Selvstyre, blev logistikfunktionen pr. 31. december 2008 overført til Center for Arktisk Miljø under DMU, Aarhus Universitet. Derved tilsigtedes synergi mellem drift af stationen, den videnskabelige ledelse samt de egentlige forsknings- og monitoringsopgaver.

Rejsebekendtgørelsen

Det er aftalt mellem regeringen og Grønlands landsstyre, at de grønlandske myndigheder kan overtage administrationen af tilladelser i medfør rejsebekendtgørelsen til færdsel på indlandsisen m.v.

Justitsministeriet og Grønlands landsstyre har meddelt Forsknings- og Innovationsstyrelsen, at det vil ske pr. 1. januar 2010. Revision af bekendtgørelsen er igang sat af Justitsministeriet.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Formidling

For KVUG forestod DPC forlagsopgaver omkring Meddelelser om Grønland (MOG). Da DPC ikke havde anden forlagsvirksomhed, var det vanskeligt at varetage opgaven hensigtsmæssigt, hvilket resulterede i, at der henlå store lagre af usolgte tidligere udgivelser af Meddelelser om Grønland. KVUG har aftalt med Museum Tusulanum Forlag (uafhængig non-profit forlag med tilknytning til Københavns Universitet), at det fortsætter udgivelsen, og det har overtaget opgaven med markedsføring og salg af serien herunder også de tidligere udgivelser.

Side 4/4

Udgivelsen af Polarfronten og andre mindre formidlingsopgaver er flyttet til Forsknings- og Innovationsstyrelsens kommunikationsenhed i Bredgade, hvorfra også bladet Humaniora udgives.

Oprettelsen af Klima- og Polarenheden 1. februar 2009

Som konsekvens af ovenstående oprettede Forsknings- og Innovationsstyrelsen Klima- og Polarenheden i styrelsens lokaler i Bredgade, hvor sekretariatet for KVUG blev samlet med nogle mindre tilbageværende opgaver fra DPC, det nordiske forskningssamarbejde herunder Nordisk Topforskningsinitiativ og visse styrelsesopgaver i forbindelse med klima, herunder COP15. Bortset fra Polarbiblioteket fraflyttede DPC Strandgade.

Samlet set vurderes det, at ændringerne omkring institutionerne reelt ikke har forskningsmæssige konsekvenser, og at bibliotekets reelle funktion målt ved udlån og besøgstal står i god relation til de økonomiske overvejelser, der har ført til de trufne beslutninger.

Det er endvidere vurderingen, at opgaverne vedrørende logistik, forskningsfinansiering og forskningspolitik om arktiske forhold nu er placeret i institutioner, hvor der kan skabes synergi og fagligt fællesskab til beslægtede opgaver.